

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-CULTURALĂ
ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

APARE DUMINECA
REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. EMINESCU 18

DIRECTOR:
Icon. Stavr. Dr. GH. CIUHANDU

ABONAMENTE:
Pentru 1 an . . . lei 300
Pentru 6 luni . . . lei 150

Catedrala întregirii Neamului

Semnalăm cu mare bucurie stăruințele din timpul din urmă, găzduite în coloanele marelui nostru cotidian de propagandă națională „Universul”, militând pentru o grabnică și necondiționată realizare a „Catedralei Mântuirii”.

E și de mirat, cum acest gând — care, la alte popoare mai mici, a fost deja realizat după rotunjirea hotarelor sale naționale — a zăbovit așa de mult la noi, de a se realiza; mai mult chiar: de a nu se fi nici început o acțiune mai de seamă în acest scop, nici după ce trecură aproape două decenii dela înfăptuirea idealului politic-național al Românilor.

Noi, cei din ținuturile alipite Țării-mame, așa știam, că în trecutul Românilor liberi, toate biruințele mai de seamă ale Neamului erau consfințite, de Voevozi și de boieri, prin ridicarea de biserici ori de mănăstiri, ca semne de mulțumită lui Dumnezeu. Dar, deastădată, când motivul întregirii Neamului era mai determinant decât oricare alt eveniment din trecut pentru ridicarea de asemenea monumente, iată-ne — spre marea întristare obștească — mai zăbovnici ca ori când la această datornică faptă națională și de suflet în aceeași vreme.

Motivului determinant al tradiției în cauză, i-se adăogase și o dorință din partea însuși Marelui Rege desrobitor și unificător, Ferdinand I. Și totuși s'a putut să se negligeze așa de lungă vreme realizarea ideii „catedralei”?

Cei datornici a iniția și mai ales de a înfăptui această realizare, — chemată a desăvârși o tradiție de veacuri și de a ridica, pentru multe veacuri viitoare, semnul vredniciei celor de astăzi și un monument de educație politică-națională și sufletească — cu ce, oare, ar putea justifica întârzierea de până azi și că n'au întrebuițat, pentru realizare, tocmai timpul cel mai potrivit scopului, în proaspăt după rotunjirea ho-

tarelor românești, când sufletele ar fi fost mai înțelegătoare și jertfa mai largă?

Cu ce se vor justifica? Dar nu această chestiune, a recriminărilor, de cari prea ni-este saturată viața curentă românească, este cea de căpetenie, — ci altă întrebare: *De ce mai zăbovim, aproape cu îndărătnicie? și: cine să ia în mână chestiunea, pentru a o duce la grabnică și vrednică realizare?*

N'am vrea să credem, că ceice nu ni-am făcut până aci datoria în cauză, n'am mai fi vrednici de bucuria de a vedea înălțată în slăvi Catedrala Neamului. Din contră, întârzierea de până aci să ne servească, tuturor deopotrivă, drept stimulent pentru a sta mai cu zor la datorie: la *muncă* și la *jertfă*!

În Ardealul nostru, sfințit și el cu câteva ctitorii voevodale vechi, de cari am legat nădejdi realizate în zilele noastre, gândul realizării catedralei naționale a fost așteptat de mult să fie eternizat în masiv de granit și de marmoră și de pietri scumpe.

O catedrală de aceasta, prin înfățișarea ei măreață, ca și prin graiul duhovnicesc al pietrilor ei sfinte, ar fi însemnat o mai puternică strângere într'un mănunchiu, a Sufletului românesc de pretutindeni. Și ar fi însemnat, mai departe, și un graiu de poruncă *dumnezeiască și națională* — strigată de acolo, din însăși capitala țării, cea cu atâta vrajbă și desbinare politică dintre frați — *cătră toți Români: să-și ia în serios datoriile cătră Suflet și Neam și Țara întregită.*

Catedrala Neamului — sau oricum i-am zice — e predestinată să ne fie, nu numai un monument, pentru a înnoda firul tradiției de veacuri, la care ne-am raportat, cu întreg viitorul ce ne așteaptă, ci mai mult decât atâta: un *factor de pedagogie religioasă și politică-națională!*

Ardealul — învrednicit de Dumnezeu să aibă, la Tebea, una din necropolele Neamului și să fie împodobit și cu catedrala Incoronării Regelui desrobitor, — simțește pe deplin farmecul și forța, cari se desprind din aceste două moșumente neprețuite, și este pătruns adânc de conștiința necesității de a se ridica, fără zăbavă, Catedrala întregirii Neamului.

Sub presiunea morală a acestei conștiințe obștești a Ardealului, celce scrie aceste șire a avut prilejul să-i deie expresiune, încă acum doi ani, la biserica din Tebea. Și tocmai de aceea, rândurile ce se scriu, deastădată ca un reflex al gândului luminos, încolnat și de alții în „Universul“, au numai intenția de a aduce o mărturisire la vreme, despre ceace ni este o datorie de obște, mai mult decât de onoare, pentru Neamul nostru, de a realiza fără amânare *Catedrala Intregirii Neamului*.

Impotriva unor opinii deviate

de Pr. Petru Dcheleanu

Citim în „Revista Teologică“ pe luna Mai a. c. un articol curios, de profesorul rus refugiat *Sergiu Bulgakoff* dela Institutul rusesc de Teologie ortodox din Paris, în traducere românească de profosinghelul Nicodim Ionijă. Articolul curios, așa cum curioasă e aproape toată ortodoxia profesorilor ruși de teologie ruși refugiați, este comentat și combătut succint în note subliniate de Redacția revistei

În articolul cu pricină se vorbește despre *libertatea de gândire în Biserica ortodoxă* și se afirmă,

Foiță

Inceputurile publicisticii bisericești dela Arad¹⁾

de Dr. Gh. Ciuhandu

„Pentru a aprecia mai just inceputurile publicisticii românești dela Arad, e necesar să avem în vedere două lucruri. Întâi: o schiță, dovedind, ce periodice s'au înființat la Arad după începutul pus (1869) prin revista „Speranța“ a studenților teologi de aici și, în locul al doilea, să fixăm cadrul, din care să se vadă hronologic și geograficește, că pe latul întins al pământului românesc de atunci, când și unde s'au ivit asemenea încercări publicistice. La lumina acestor constatări, se vor evidenția și mai bine frumusețea și importanța culturală, ale primiiilor publicistici dela Arad.

Gazetăria arădană a avut următorul fir de dezvoltare: A început, cum spuneam, cu revista „Speranța“ — a continuat cu a cea de a doua revistă, de asemeni bisericească,

¹⁾ Fragment din conferința ținută sub egida „Ateneului popular“ din Arad, la „Ziua Presei“ în Febr. 1932.

că: „*Biserica ortodoxă nu are autorități dogmatice externe*“ și că „*chiar un sobor ecumenic nu este un organ extern de proclamarea adevărului Bisericii*“. Și în stârșit conchide, că „*ori devenim liberucugători, ori niște legalisti, cari preferă ca gândirea dogmatică să piară complect*“.

Noi știam fără îndoială, că în tezaurul spiritual al Bisericii subzistă multe adevăruri, cari nu numai că nu i oportun sau prudent, dar nici nu-i nevoie și nici nu mai pot fi puse în discuție, fiind atât de mult verificate, încât pentru toată mintea care cugetă ortodox, au devenit axiomatice și peremptorii. Iată câteva: Sinoadele ecumenice formează autoritatea supremă în Biserica noastră, ca totalitate numerică a ierarhiei superioare, care este *magisteriul infailibil* și *principiul formal* al credinței noastre. Deciziile lor sunt obligatorii și nu pot fi puse în discuție, nici nu pot fi amputate, primite parțial sau respinse, după capricii. Căci altfel s'ar deschide ușa spre liberalism subiectivism și individualism protestant. Și mai știm apoi, că orice dogmă definită, păstrată și propusă de ierarhia superioară în totalitatea ei numerică, este un *adevăr*, care prin definiție e ceva stabil, ceva ce depășește cadrele vremelnice, ceva ce nu poate fi susceptibil de evoluție sau de schimbare. Și numai forma definirii acelu adevăr se poate schimba, pentru o aprofundare a lui, dar nicidecum conținutul și esența lui. Prin aceasta, gândirea teologică *nu stagnează* nici *nu piere complect*, căci orizontul de gândire în jurul dogmelor e aproape nelimitat, dar numai în direcția arătată de conținutul dogmei și nu aiurea.

Dar când ne mai gândim, că aceleași chestiuni — și încă și altele analoge — s'au pus în discuție aproape cu patimă și la congresul profesorilor dela facultățile de Teologie ortodoxă din toate țările, în a-

„Lumina“, ca organ oficial al Eparhiei Aradului, pentru a da loc, încurând, la 1877, altui organ oficial, „Biserica și Școala“ de astăzi

Aproape în același timp ni se înfiripează și publicistica umoristică. Ea începe cu „Gura Satului“, care pornește la Pesta pentru a continua la Arad (1871—9), tipărindu-se după aceea la Gherla și iarăși la Arad. La 1900 o reinvie publicistul Ioan Russu-Șirianu, printră scurtă vreme. Aici putem face mențiune și de umoristicul „Cucu“, publicat ce e drept la Budapesta între 1905—6 de Nicu Stejărel, care a fost dascălul nostru arădan Nicolae Ștefu.

Dar armatura culturală bisericească și cea umoristică nu ajungeau pentru validitatea interesului nostru de progres, care cerea să fie satisfăcută și prin organe publicistice politice, tot mai multe, pe măsura în care „Biserica și Școala“ își îngustase coloanele pentru problemele politice ale vremii. Astfel, în împrejurări din motive cari nu pot fi lămurite aci, se înființă la Arad, în 1897, „Tribuna Poporului“, în frunte cu redactorul magistru și bărbat politic Ioan Russu-Șirianu. La 1904, „Tribuna Poporului“ se prefăcu în „Tribuna“, pentru ca la 1911, această „Tribună“ să obțină un tovarăș de luptă, mai bine zis un rival, pe „Românul“ dela Arad.

Din laturea vieții dascălești încă avem ceva de înregistrat. Învățătorul Ioan Roman dela Șeitin începuse să scoată

nul trecut la Atena, ne încremenește gândul și condeul.

Cum? să nu mai fim azi în clar cu *inspirația divină*? Să nu mai știm precis azi, după ce am știut bine o mie și atâtea sute de ani, că un sinod ecumenic e supremul organ extern pentru definirea și propunerea unei dogme, și să adoptăm o opinie croită peste noapte, nu demult, că adevărul unei dogme se impune ca obligator credinței abia după primirea ei din partea obștei, subordonând ierarhia superioară, — pe care o știam *magisteriul infailibil* al Bisericii, — unei furme, sau unui individ, ce poate admite sau respinge orice, fără motiv biblic sau tradițional, fără competență și după bunul plac?! Să se afirme azi, că Mărturisirea de credință a lui Petru Movilă — pe care de o vreme încoace, mai ales dela 1672 ni este îndreptar, care regulează sfera de compeliță a *libertății* noastre în toate tratatele dogmatice și orientează trăirea noastră dogmatică — că e catolicizantă?!

Este nu numai protestant, ci și absurd a respinge ceva numai pe motivul, că seamănă cu catolicismul roman, acolo unde nu există deosebire esențială de dogmă o todoxă și romano-catolică.

Se remarcă în Biserică, de-o vreme încoaci, idei răzlețe, care încep a rupe contactul cu Ortodoxia multiseculară, generând — și e dureros a o constata și a o mărturisi — o pronunțată înclinare spre liberalism, laicizare, subiectivism și spre toate acele blestemate atribute, de pe urma cărora am moștenit azi peste 300 secte și o ușiță permanent deschisă spre rău și spre pricină. Această o datorăm Rușilor și aproape integral celor refugiați în diaspora, cari cochetează cu proteslanții în toate revistele, congresele și bisericile protestante, pe unde se găesc. Și n'ar fi mare pagubă, dacă măcar celelalte Biserici Ortodoxe, destul de sărace în gândire teologică, nu i-ar considera, — fără o verificare strictă

și fără bătae de cap, — ca mari autorități, ce dau ton în Ortodoxie.

Libertatea duce la spargerea zidurilor dogmelor, la diminuarea autorității sinoadelor ecumenice, la laicizare, subiectivism liberucetător și la anarhie bisericască. Așa credem noi ceice am gustat Ortodoxia veritabilă și ne-am deprins cu crezul ei în fața experiențelor istorice.

Era mult mai bine, dacă „Revista Teologică” dela Sibiu ar fi inversat lucrurile, punând notițele Redacției în articol supralinear, iar articolul cu pricină să l fi pus, rezumat, în subsol, dând prioritate corectării și combaterii lui prin unul din atât de destoinicii purtători de condei ai revistei, iar nu să dea primat conținutului acelui articol, căci nu merită într'o revistă ortodoxă de stofa „Revistei Teologice”.

„Liturghia” profesorului Trifon Lugojan

E vorba de compoziția b sericească a numitului, pe care o încadrasem, incidental, în una din cronicile noastre de curând. Astădată suntem plăcut obligați să luăm notă din nou, după ce creștinii nostri au avut prilejul, ca și noi, să asultăm în catedrala de aici dubla prestație a d-lui Tr. Lugojanu, în legătură cu noua sa infirip re muzicală b sericească.

Spunem: dublă prestație, deoarece autorul însuși a făcut și pe dirijorul corului.

Dorim să evităm orice exagerare în cauză. Totuși nu ne putem opri de astădată, numai la o simplă înregistrare de cronici. Compoziția liturghiet nouă, prin nețelele sale artistice-muzicale în deplină consonanță cu ideea religioasă — de rugăciune și evlavie, cari trebuie să

acolo, la 1903, periodicul său „Lumina și Adevărul”, pe care-l continuă pe scurtă durată în Arad, din 1904. Dar tot în acest an scoase, pentru mai mulți ani, învățătorul de atunci, azi inspector în retragere d. Iosif Moldovan, un period dăscălesc: „Reuniunea Învățătorilor” români ort din județul Aradului.

Din partea literară - beletristică, semnalăm „Pagini Literare”, ale d lui Victor Stanciu, pe atunci profesor și director la Școala eparhială de fete de aici.

Se vede, deci, că în cei 50 de ani deia revista teologilor arădani și până la înfăptuirea României Mari, Aradul a desfășurat frumoase stăruinți publicistice și a obținut un loc de cinste, de care poate fi mândru.

Mai avem o indicație prețioasă în această privință. La 1912 se publicase o statistică¹⁾ cu privire la întregă publicistica românească. În România de atunci apăreau, în total, 598 periodice românești de tot felul; iar în Ungaria și Ardeal 40 periodice românești de tot felul, dintre cari erau: 15 politice, 11 bisericesti, didactice și 14 de alt caracter. Dintre cele 26 periodice ardeleni, Aradul de atunci avea s'ngur 4: „Biserica și Școala”, „Tribuna”, „Românul” și „Reuniunea Învățătorilor”.

¹⁾ N. Hodoș—Al. S. Ionescu: Publicațiunile periodice românești, Tom. I, pag. VI urm.

Așa se vede, deci, că la Arad am avut, necontenit, frumoase pulsații de viață gazetărească.

Și acum, după această schiță, să vedem mai întâi, străduințele de gazetărie bisericască și din alte părți ale pământului românesc.²⁾

Până la anul 1869, publicistica bisericască la Români era foarte săracă. În principatul României din acea vreme, în partea Munteniei de odinioară, existaseră succesiv vre-o 18 periodice, dintre cari unele nu aveau ex-professo caracterul bisericesc, ci numai incidental și suplimentar se ocupau de probleme religioase și bisericesti. Astfel a fost de ex. „Dacia Română” dela București din 1866, „Ziar politic, comercial literar și religios”, care poate tocmai pentru multilateralitatea problemelor ce avea preterția de a le îmbrățișa, a sucombat după doi ani de viață. Tot de acest fel fu și gazeta „Legalitatea”, tot din acei ani și tot din București, gazetă „politică, religioasă și literară, științifică”.

Și în cuprinsul Moldovei de odinioară se remarcă, în

²⁾ Utilizăm același op, și scrierea dlui O. Ghibu: Ziaristica bisericască la Români. Sibiu 1910.

Mai amintim, ulterior, și broșura răposatului episcop Roman Ciorogariu: *Din trecutul revistelor și ziarelor dela noi, 1934*, publ. de Sindicatul Presei Române din Ardeal și Banat.

se evidențeze într-o „liturghie” și să covârșească față de ceea ce se numește în sens curent artă muzicală — trece, așa ni se pare, dincolo de „liturghile” muzicale de până aci. (Compozitorul doară e și absolvent de Teologie!)

O examinare mai deaproape din acest punct de vedere și mai ales prin comparație, nu încap în aceste șire, cari și ele sunt numai de ocazie. Poate, lucrul s'ar putea face mai târziu, după ce ni s'ar da prilejul să mai auzim odată, sau chiar de mai multe ori, „liturgh'a” profesorului Trifon Lugojanu.

Evenimentul acesta de artă bisericească s'a reliefat și mai mult prin împrejurarea, că interpretarea în executarea corală s'a făcut după indicațiile autorului, care el însuși, a fost instructorul și dirijorul corului la executarea din sf. biserică. Acest spirit de interpretare a făcut, ca — deși corul d-lui Tr. Lugojanu are un număr foarte redus de membri, din pricina unor subterfugii, de a-l înstrăina coriștii — totuși, în catedrală, nu s'a resimțit puținătatea numerică a corului care, prin noul compoziției străbătute de simfirie religioasă și prin fidelă interpretare, a umplut de armonie duhovnicească, biserica și sufletele ascultătorilor.

Aceasta e o satisfacție mai de preț — decât ori care alta, care vine din afară — pentru un suflet de artist ca profesorul Tr. Lugojanu. Dealtfel, pe dânsul încă în 1909, când era profesor de rituale și de muzică bisericească la Teologia de aici, îl rel. vase profesorul de Liturgică del. Universitatea din Cernăuți printre compozitorii bisericești de seamă, titlu verificat acum în chip deosebit din partea celuilui — deși pensionar acum — își valorează așa de frumos viața de singurătate, trăită departe de oameni, pentru arta de care e însuflețit și prin care însuflețește și dânsul pe alții.

E cu dreptate și cuvioș lucru, ca în călătoria acestor șire să adăogăm și numele puținilor — dar de

forță — coriști, cari s'au alăturat prestației d-lui Tr. Lugojan. Iată-i: Nuși Gherbă, Buby Herțeg, Olimpia Opreanu, prof. Eugenia Papp, Aurica Morariu, Viorica Oprean, Lenuța Popovici; apoi: Toma Dinca, Lelu Totoreanu, Cornel Marcu, Iuliu Papp și Cornel Popovici.

De ai ști omenire!...

(Pe marginea sf. Evangheliei dela Ioan: 4.)

Pr. Gh. Perva

Legenda păgână spune, că Tantal a fost pedepșit de zei, pentru necuviința lui, cu o foame și cu o sete veșnică. În clipa când i se părea că va reuși să și stâmpere setea, apa râului, în spre care se pleca să bea, se retrăgea dinaintea buzelor lui înțebântate.

Istoria dela fântâna lui Iacob, cu legenda aceasta a lui Tantal, nu știu de ce te face să te gândești la silințele sărmanei omeniri; care caută, descopere, real zează, inventează, întocmește, se'navușește și totuși, setea de altceva mai nou, mai comod, n'o slăbește. A ajuns să pună slăpânire pe cutare forță ori cutare taină; și când s-ar părea că n ar mai avea ce iscodi, se pomenește că alte doruri, însetări de alte urcușuri, o cuprind. Apa aceasta, se retrage dela gura omenirii lăsându-o mai însetată, mai dogorită.

„De ai fi știut darul lui Dumnezeu și cine este carele grăește ție...” — zicea Domnul cătră femeia samarineancă. Femeii, gata să și pună în lucrare arta ei de a plăcea, gata de palavragit, capabilă chiar de a întreține o oarecare discuție religioasă asupra Garizimului. Femeii, gata de toate — întocmai ca și omenirea — numai de a ști și a găci: cât e de aproape de mântuire — nu era cât p'aci să nu-i te scris nu-

aceeaș vreme, publicații mixte de acest fel, cum a fost (1866 - 8) „Moldova” dela Iași, foarte „politică, religioasă și comercială”; — sau ca „Originea” tot dela Iași, care a trăit un singur an (1867) ca „foaie literară, științifică și religioasă”, — religioasă chiar la urmă.

În sfârșit, știm să fim recunoscători, astăzi, și pentru asemenea năzuinți modeste de apostolat religios, la care se gândeau unecri oarenii laici, prin asemenea gazete mai mult laice ale lor.

Aceste năzuinți ale laicilor isvoreau din conștiința necesității celor duhovnicești; dar ele isvoreau și dint'un fapt real: că încercările de publicistică pur bisericească nu reușeau să se consolideze și să dureze.

În această privință putem semnala că organe bisericești de publicitate, ca „Vestitorul bisericesc” dela Buzău, dela 1839 și „Ecoul ecleziastic” dela București din 1852, au trăit d'abia câte doi ani numai, — sau „Predicatorul” din 1857, dela București, deși la conducerea lor erau persoane ecleziastice, ca ierodiaconul, mai apoi arhimandrit D'onișie Romano.

După asemenea începuturi de publicistică bisericească, ce nu se puteau consolida, se ivește la 1874 revista de astăzi a Sf. Sinod „Biserica Ortodoxă Română”, care și ea a avut o eclipsă de doi ani; 1878—80,

Încercările publicistice bisericești din Moldova, de asemenea n'au fost mai norocoase în dănuirea lor.

Revista „Preutul” dela Iași, trăi d'abia în anii 1861—2; „Predicatorul Moralului evanghelic”, tot dela Iași, trăi d'abia între 1864—5; „Moldova” dela Iași, între 1866—8; „Originea” un singur an (1867); revista „Biserica Românilor”, tot din Iași, trăi d'abia două luni din anul 1867, — până ce, la 1868, se înființă „Foaia oficială a metropoliei” Iași.

Până la anul 1869, al ivirii publicistice bisericești dela Arad, celelalte ținuturi românești rămăseră sărace nu numai în realizări, ci și în ce privește experimentele, nereușite în publicistică.

D'abia în Ardeal prinde viață o înfiripare trainică, dar nu ca revistă pur bisericească, ci ca organ militant, politic și bisericesc, care fu „Telegraful Român” înființat de Șaguna — la Sibiu în anul 1853.

O surpriză, puțin așteptată, ne dădu Chișinăul Basarabiei de sub Ruși, exact în același an (1869) ca dela Arad, când se înființă și încă cu caracter oficial „Diarul bisericesc”, în limba slavă și în cea românească, pentru a apăra interesele „comune” ale românilor și rușilor sub raport bisericesc (O. Ghibu, I. c., pag. 58)

(va urma)

mele în Scripturi? Era cât pe-acî să plece de lângă „apa vie“, cu apa care nu era bună de nimic.

„De ai fi știut...“ femeie! „De ai fi știut“ omenire! Dacă n'ai fi orbecăit atât! Dacă n'ai avea, omenire, alătea sisteme filosofice, de n'ai avea alătea doctrine! Dacă nu te-ai pricepe la toate; de n'ai ști alătea! *Ci ai ști-o pe aceasta, una și sfântă și înțeleaptă: că în Creștinism e „partea cea bună“!*

Biață omenire, cum cauți după adevăr! cum stai alături de el, cum treci pe lângă el! Cum bei „apă“ din toate fântânile Samariei! Cum toate căile tale duc la fântâna din Sichar!

Omenire! Nu bea apă din fântânile tale. Din cele săpate de tine Nu e bună! E greu și costisitor! Diminețile când trebuie s o scoți, sunt așa de mute! Câtă osteneală! Și-apoi, unde mai adaugi, că dela o vreme — spune eclesiastul — ulciorul se sparge de marginea fântâni.

Sfințirea bisericii din Laz

Duminecă în 16 Maiu a. c. a avut loc sfințirea bisericii noi zidite din Laz. Actul sfințirii s'a săvârșit în modul următor. În seara zilei de 15 Maiu a. c., în noua biserică s'a săvârșit cuvenita priveghere, de către preoșii Lazar Ioja (Selegeni) și Sinesie Tăutan, parohul locului. Răspunsurile corale le-a cântat corul mixt al parohiei Laz, instruit de Păr. Sinesie Tăutan și condus de tinerul George U gureanu. La finea serviciului deniei a predicat Păr. Lazar Ioja. Duminecă dimineața, au sosit preoșii și mulțimea de popor de pe Valea Deznei și de prin satele învecinate. Lazanii erau îmbrăcați în haine de sărbătoare, ca'n ziua sf. Paști. Casele lor erau împodobite cu verdeață și Curtea bisericii deasemenea: cu verdeață, arcuri, de triumf și trei-colori. Steagul național fălăia din vârful turlei, clopotele sunau vestind marele praznic a credincioșilor din Laz.

Actul sfințirii bisericii s'a săvârșit de un sobor de 14 preoși în funte cu P. C. Păr. protopop Ștefan R. Lungu al Butenilor, ca delegat al P. Sf. Sale Păr. Episcop Andrei.

La actul sfințirii au luat parte următorii preoși: P. C. Sa Păr. Ștefan R. Lungu, protopop, Pr. Cornel I. Bodea Dezna, Pr. Ioan Giurgiu Buhani, Pr. Romul Ioja Ravna, Pr. Ioan Bogdan Șebîș, Pr. Lazar Ioja Selegeni, Pr. Gheorghe Mărcuș Cuiedi, Pr. Vasile Mărcuș Moneasa, Pr. Gheorghe Popovici Ignești, Pr. Ioan Bădescu Susani, Pr. Teodor Rusu Neagra, Pr. Teodor Cociu Roșia Șebîș, Pr. Dimitrie Barbu Slatina de Criș și Pr. Sinesie Tăutan parohul locului.

Sfințirea bisericii decurs după rânduială. În timpul încunjurării bisericii au cântat corul și fanfara din Buteni.

După intrarea solemnă în sf. biserică și citirea rugăciunilor prescrise și stropirea cu apă sfințită, s'a început sf. liturghie de acelaș sobor de preoși.

Răspunsurile liturgice le-au cântat: corul și fanfara din Buteni, condus de Dl. Gavrilă Ruja, și corul mixt al parohiei. Biserica era arhiplină de credincioși. În biserică n'au încăput și nici în curtea bisericii, ci stăteau prin stradă. Erau aproape două mii de oameni între cei prezenți remarcăm pe Dl. Dr. Teodor Popa

primpretorul plasei Șebîș, Dl. Teodor Stoianoviciu înv. director Timișoara, Dl. George Bodea, șeful gării Timișoara, și un număr mare de intelectuali din această regiune, doamne și domni. La priceasnă Păr. Sinesie Tăutan, parohul locului, a ținut o vorbire însuflețită, arătând greutățile, prin cari a trecut cu edificarea bisericii și că a ieșit biruitor peste toate zăgazarile ridicată în calea sa. Mulțumește Prea Sf. Sale Păr. Episcop; apoi P. C. Sale părintelui protopop pentru toate oslenelile și directivele date, precum și reprezentanților autorităților și culturai, și tuturor celor care au luat parte la praznicul sfințirii bisericii.

Urmează apoi predica instructivă a P. C. Sale Păr. Protopop Ștefan R. Lungu despre însemnătatea și chemarea bisericii, despre originea ei divină, arătând între altele, că biserica ne sfințește pe toți, combătând sectele iscodite și ajutate de dușmani suflului românesc.

Această predică, potrivită împrejurărilor locale, a făcut o adâncă impresie asupra poporului. La finea sf. liturghii sa făcut sărutarea sf. cruci și stropirea cu aghiasmă și s'a împărțit broșuri de propagandă.

D. pă terminarea slujbei a urmat masă comună la casa parohială. Iar după aceea s'a slujit vecernia, cu predică din partea păr. Ioan Giurgiu.

În aceeași zi, și tineretul local, ca și fanfara dela Buteni — prin joc și cântec — și au luat partea din bucuria zilei.

Un preot

Despre ce să predicăm?

În *Dumineca Samarincii* (30 Maiu) avem pericopă bogată. Din mai multe probleme ce se spun, alegem una, pe cea mai dureroasă și mai actuală: *Concubinajul*.

Samaria a fost disprețuită de Iudei. Hristos, Domnul ar fi putut s'o înconjure, dar aici erau suflete după cari inșetoșă să le mântuiască: „Dă-mi să beau“. Prin sufletul renăscut al unei păcătoase, mii de suflete vin să-i aline setea. Prin femeie se înalță, sau cad neamurile. Prin strămoșă Eva a venit păcatul în lume, iar prin Eva cea nouă, adică prin Preacurata Fecioara Maria, a venit mântuirea. Femeia are suflet mai primitiv, mai înțelegător. Și de bine și de rău. Samarineanca, femeie fără cunoștință de carte, prinde mai bine taina renașterii, decât învățatul și învățătorul Nicodim. Înțelegând taina, ea își vede starea și se spovedește, ca altădată Petru: „N'am bărbat“. Avea, dar nu după rânduiala lui Dumnezeu. Celor din cetate le spune: „Veniți de vedeți om, care mi-a spus mie toate câte am făcut“. Lumea vine după ea la Mântuitorul și-l roagă să rămâie la dânsii. Știau acum, că este Hristos Mântuitorul lumii.

Cu toate păcatele noastre cele nenumărate, Hristos Domnul e și în mijlocul nostru. Il aduce între noi setea de a ne mântui, și nouă ne zice: „Dă-mi să beau, dă-mi sufletul tău, dă-mi sufletele familiei tale“. Țara noastră e țara samarinencilor, cari n'au bărbăți după legea lui Dumnezeu. S'a încuibat și se încuibă concubinajul, trăiul în nelegiuire. Tot mai mulți se lipsesc de binecuvântarea lui Hristos la căsătorie și tot mai mult se sălășluște blestemul. De aceea se distramă dragostea soților, a părinților și a copiilor. Prin femeie a venit concubinajul și tot bleste-

mul, care seacă dragostea din familii. Izvorul dragostei este Hristos Mântuitorul. Cum ai putea să îi iubești cu adevărat soțul sau soția și copiii, dacă nu iubești pe Hristos care a lăsat iubirea? De aci atâta rău în familii, înstrăinarea părinților, despărțeni; de aci și fărădelegile copiilor față de părinți. Cum ne vom bucura de mântuirea lumii, dacă familia noastră va rămâne sub blestem? Strămoșii noștri aveau binecuvântarea lui Hristos prin Taina Nunții, aveau pe Hristos chemat la nunta lor și în viața familiei lor. Erau așa de rari nelegiuirile! Câte erau, dedeau pildă de ce nefericiri pot să aducă nelegiuirile.

Hristos e în mijlocul nostru. Noi însă, dacă vrem să ne îndobitocim, îl vom alunga dintre noi ca odioasă cea din Gadara. Il vom ruga însă, ca cei chemați de samarineanca: să rămâie cu noi, să ne binebuvinteze căsătoriile, familiile, dacă înțelegem că El este Hristos Mântuitorul lumii.

În Dumineca orbului (6 Iunie).

1. „Nici acesta a greșit, nici părinți lui, ci ca să se arate lucrurile lui Dumnezeu într-un el”. Sfânta Scriptură ne spune, iar știința întărește, că cele mai multe boli vin din păcate. Copiii din părinți beți, desfrânați, sunt orbi, surzi, surdomuși, slabi de minte. Totuș, nu trebuie să căutăm totdeauna cauza nenorocirilor în păcat. Noi suntem aci ca, în bine și în rău, să fim vase ale lui Dumnezeu. O nenorocire a mea poate să fie spre luminarea altora și trebuie să fie spre binele sufletului meu. Dreptul Iov a suferit fără să fi avut păcate, ca să i se arate credința. Sunt oameni fărădelege, cărora toate se pare că le merg bine, fiindcă sunt păstrați pentru ziua cea de apoi.

Să nu cărtim în necazuri, ci să căutăm în ele izvorul înălțării sufletului. Tot așa să nu ne pierdem cumpătul când ne merge bine, căci dacă nenorocirile vin și asupra celor buni, cei răi cu atât mai vârtos vor întâlni mânia ce va să vină.

2. „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?” Când orbul din naștere și-a dobândit vederea, s'a văzut: cât sunt de orbi la suflet dușmanii lui Iesus. Ei s'au turburați de faptul, că a dat vedere unui orb. Minunea era izbitoră: să faci lumină din tină, când noi suntem gata să întinăm și lumina. Fariseii vor să tăgăduiască ceea ce era atât de limpede: că Iesus Hristos este Fiul lui Dumnezeu. Nu știu însă răspunde la întrebările: Poate un om păcătos să facă semne ca acestea? Întru această este minunea, că voi (mari învățați) nu știți, de unde este și a deschis ochii mei.

Totdeauna au fost învățați, cari au vrut să-și bată joc de Hristos. Au scris cărți întregi împotriva Mântuitorului, mai multe decât împotriva pierzătorului. Totuși, Lui. Mai mult s'a scris împotriva în vremea din urmă, se ridică la toate neamurile învățați, cari scriu despre Mântuitorul, că El este Fiul lui Dumnezeu. Ochii lumii încep să vadă, ca ochii orbului la scaldătoarea Siloamului.

Această vedere ni se cere: să credem în Fiul lui Dumnezeu, să ne închinăm lui și să împlinim cuvântul Evangheliei Lui.

Cronică

Ducele de Windsor, fostul rege al Angliei, are un nou prilej să constate, din proprie experiență, puterea mare a bisericii anglicane, care nu i-a admis să aibă, alături de sine pe tron, pe femeia ce și-a ales. Acum

mai nou adică, biserica anglicană a interzis oricărui preot anglican, de a-l cununa cu o femeie de două ori divorțată, față de care a considerat mai pe jos tronul englez. Insași familia regală engleză, cum cetim în gazete, e hotărâtă nu numai de a nu se reprezenta la cununia ce stă în prag, ci interzice participarea, și numai privată, a tuturor acelor persoane, cari îndepinesc sau și numai au îndeplinit vr'o demnitate în legătură cu curtea regală britanică. Disciplina face puterea!

Discal resvrătit împotriva religiei, cu acest titlu suntem nevoiți să scoatem la iveală, în coloanele organului eparhial, un caz caracteristic și dureros. Și-o facem, pentru că, deși cazul e încadrat într'un dosar oficial, neîncheiat până acum din punct de vedere procedural, el însă a devenit de notorietate publică în titlul *Gurahtonului și stârnește nedumeriri generale. S'a găsit adică un învățator, la Mădrigești, cu numele Marin Stoian — cine-o fi și de unde? — care sub cuvânt de legalitate a trimis dela școală și dela ora de religie, pe elevii claselor V—VII dela școala sa, zădărniciind catehizarea prin preot, ceea ce e o datorie de oficiu a acestuia. Revizorul i-a dat învățătorului ordin, să nu se împotrivescă; dar dânsul a reclamat la Inspectoratul școlar din Timișoara și, cu mare aler, a pus în vedere că se va împotrivi și va reclama și la Ministeriu, dacă nu-l ascultă Inspectoratul!*

Ce „duh rău” l-a inspirat pe numitul învățator? Noi n'am fost obișnuiți cu răutăți de acestea. Mai ales nu dela dascăli noștri! Denunțăm cazul, punând în vedere, că vom ști să ne facem datoria. Nu numai cu exorcism și aghlazmă, de-o trebui, până n'cele din urmă...

Asemenea dascăli nu zidesc, ciucid suflete.

Bibliografie

Frânturi din „Merinde dela Școală” de Dr. Georgiu Popa (1841—97), fost referent eparhial la Arad:

VIII. Fete de mărit. Arad. 1937. Are 23 pagini. Prețul 3 Lei.

XXX—XXXII. Prelegerea ultimă. — Examine și certificate. — Cuvântarea preotului Vasile Mărgineanu, la finea anului școlar. Arad, 1937. Are 36 pagini. Prețul 5 Lei.

Aceste două broșuri le am reprodus din lucrarea cu titlul arătat — o temeinic gândită operă pedagogică și, tot odată, de popularizare a ideii religioase și naționale — din condeiul unui luminat om de școală și de cultură.

În aceste broșuri, ca'ntr-o oglindă, se reflectează spiritul și concepția națională a Bisericii noastre, și cea religioasă creștină a Școlii confesionale deodinioară, în felul cum slugeau lor preoții și învățătorii noștri, reprezentați prin câte-un tip: un preot, un învățator și-o învățătoare.

Am cedat unor stăruinți ce mi-au fost adresate, — ca unuia care am scris viața acestui pedagog, — și am scos, deci, aceste două

broșuri, pentru marele folos cu care poate fi cetită opera lui, nu numai de oameni mari (cari se perd în lecturi rele — când cetesc), ci și de tineret (pentru a cărui cultivare n'avem cîne ne da o literatură proprie și po-trivită).

Așa fiind aceste două broșuri — una pentru lămurirea rosturilor religioase, culturale și sociale familiare ale femeii, și cea de a doua pentru a da tineretului stimulent de prețuirea adevărată a învățături și a vieții creștinești și naționale sub raport personal și colectiv-național — socotesc, înainte de toate, un omagiu adus autorului lor, înaintaș al meu în slujbă, și în aceeași vreme ele vor umplea și o mare lacună a zilelor noastre, în ce privește lectura tineretului.

De aceea le-am reprodus: să-i ajungă la mîndă, până să facă alții mai mult.

Dacă voiu fi înțeles și ajutat, voiu scoate toată „Merindea” în broșurele.

Cine dorește să le aibă, se va adresa redactorului acestei reviste.

Am Primit la Redacție:

Pr. N. N. Hodoroabă: Mântuirea în Biserica ortodoxă. Iași. 1937. Prețuri Lei: 10.— Autorul — un preot răvnitor și priceput, cu bun condei, care a scris și alte multe lucrări bune, — înfățișează, în această broșură de 24 pagini, problema mântuirii, după doctrina — simplu și frumos înfățișată — a Bisericii ortodoxe. E de bun folos, pentru oricare creștin. De aceea o recomandăm tuturor. Se poate avea dela autor: Iași, la Biserica Sf. Atanasie.

Diacon Ioan Lancrănjan: Incercări de reabilitarea gândirii creștine medievale. Studiu de sinteză. București 1936. Are 134 pag. Prețuri? Autorul — doctor în Teologie, licențiat în Filozofie și asistent la Facultatea de Teologie din București — după studiile sale, prezintă o garanție deplină, pe care o și verifică deplin prin felul cum a tratat problema aceasta, teologică și filozofică, — dintr'un domeniu în care, până azi, aveam prea puține încercări în literatura românească, și acestea d'abia la d. N. Iorga. Teme-nicia acestui studiu al părintelui diacon autor, care ne dă o sinteză în materie, utilizând isvoarele apusene de Teologie și Filozofie, ne îmbie frumoase nădejdi. Credem că — și dacă nu mulți — se vor găsi și în Clerul nostru, mai ales în generația tină, doritori de a cunoaște problema. Pentru aceștia mai ales, recomandăm această lucrare. E tipărită la Tipografia Cărților bisericești (București, str. Principatele unite), de unde, credem, poate fi comandată.

Acelaș: Personalitatea morală a sf. Ioan Chrisostom. București, 1937; 31 pagini. Prețuri? Tratează problema în următoarele capitole: Caracterul sf. Ioan Chrisostom și rostul lui actual. — Personalitatea morală a Sfântului. — Sfântul ni este înfățișat ca tipul clasic al caracterului moral creștin, și ca

„supra-om”, în înțelesul în care admite Creștinismul. E o lectură foarte folositoare, mai ales pentru preoți. Remarcăm și calitatea scrisu'ui ușor și edificator, al autorului. Din acest motiv suntem bucuroși să atragem atenția și asupra acestei broșuri.

Informațiuni

P. C. Sa pâr. Dr. Dim. Stăniloae, rectorul Academiei teologice dela Sibiu și redactor la »Telegraful Român«, a fost horetesit, în ziua de Paști, de I. P. Sf. Mitropolit Nicolae, întru protoiereu. Inregistrăm această știre d'abia acum, dar însoțindu-o de cele mai bune urări pentru distinsul cleric, om de școală și purtător de ales condeiu bisericesc.

Schimbări în Cler. C. Sa Pâr. Sabin Faur, fost capelan parohial la Berechiu, a fost instalat, la 23 Aprilie a. c. ca administrator parohial în parohia **Arăneag**, (protop. Șiriei), devenită vacantă prin mutarea titularului **Pr. Ioan Drăneș** la parohia **Vizma** din protopopiatul Belint.

C. Sa Pâr. Mihai Măcinic, până de curând diacon catedral, cu serviciu și la Tipografia Diecezană, — a fost instalat, la 23 Mai a. c., în funcția de paroh la parohia III-a din **Șiria**, devenită vacantă prin moartea parohului Romul Măterușan.

Concurs

Pentru îndeplinirea parohiei I din comuna **Beba veche**, județul Timiș-Torontal rămasă vacantă în urma decedării preotului **Andrei Blaga**, se publică din noă concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala” conform hotărârei Consiliului parohial din Beba veche dela 16 Aprilie 1936 aprobată de Consiliul eparhial No 3263/936.

Veniturile împreunate cu acest post de paroh sunt următoarele:

1. Una sesiune parohială în extensiunea ei actuală de 40 jug.
2. O grădină extravilană în extensiunea ei de azi.
3. Pentru răscumpărarea birului 4000 (patru mi) lei în număr.
4. Stolele legale.
5. Salarul preoțesc dela Stat, pentru care parohia nu ia nici o răspundere.

Alesul este obligat a plăti regulat toate dările după beneficiul său preoțesc, a predica în sf. biserică și a catehiza la școlile din această comună. De locuința se va îngriji cel ales.

Parohia este de clasa I (primă); deci dela concurenți, se cere cvaiificațiune de cl. primă rurală.

Cei ce doresc a concura la această parohie se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică din Beba veche, pentru a-și arăta desfoiniția în cele rituale și oratorie, conform Art. 33 din Regulamentul pentru parohii.

Cererile de concurs cu actele justificatoare, adresate Consiliului parohial din Beba veche, se vor înainta în termenul concursului, oficiului protopopesc ort. rom. Comloșul mare, având fiecare concurent a cere în prealabil autorizația Prea Sfințitului Episcop eparhial, spre a putea concura.

Arad, 21 Ianuarie 1937.

1—3. *Consiliul eparhial ort. rom Arad.*

No. 3026/937.

Concurs

Pentru deplinirea postului de protopresbiter în tractul vacant al Vingel se publică concurs cu termen de 30 zile, socotite dela ziua ce urmează după prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala” cu dotațiunea

I. Dela protopopiat

1. Retribuțiunea dela Consiliul eparhial.
2. Birul protopopesc dela fiecare preot din tract și anume 125 kg. grâu în natură.
3. Dotațiunea dela stat conform bugetului general al statului.
4. Spesele cancelariei protopopești stabilite prin bugetul acelei cancelarii.
5. Locuința protopopească.

II. Dela parohia centrală Vinga

1. Sesiunea parohială în eslensiunea actuală
 2. Întregirea dotației dela stat, conform legii în vigoare.
 3. Stolele legale.
- Toate dările și sarcinile publice după sesiunea parohială și după întreaga dotație le va suporta protopopul.

Reflecțanții la acest post se avizează, ca în termenul indicat să înainteze subsemnatului Consiliu eparhial recusele lor instruite cu documentele de calificare, prescrisă în §-ul 53 din Statutul-Organic și prin concluzul congresual No. 111 din 1888 și anume: să dovedească calificarea cerută reflecțanților la parohiile de clasa primă, să producă testimoniu de baccalaureat (maturitate) și să dovedească prin atestat, că au împlinit cel puțin 5 ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin și că prin zelul, capacitatea și diligența lor s'au distins pe terenul bisericesc și cultural.

Arad, din ședința plenară a Consiliului eparhial ort. român, ținută în 22 Aprilie 1937.

Consiliul eparhial ort. rom din Arad.

Nr. 3968/1937.

Comunicat

On. Minister al Cultelor și Artelor Dir. Cult. cu adresa sa Nr. 1/1937 din 17 Mai 1937 trimisă Consiliului nostru Eparhial ne comunică că pentru anul bugetar 1937—1938 nu s'a putut prevedea termene

nouă de gradații, diferențe la salarii pentru titluri de studii superioare în cursul anului trecut, ajutoare de familie etc.

În consecință salariile preoțești cu începere din 1 Aprilie a. c. rămân identice cu cele din luna Martie 1937.

Ceeace comunicăm pentru știință și orientare. Arad, la 18 Mai 1937.

Consiliul Eparhial ort. rom. Arad.

Licitație minuendă

Parohia Pădureni, protopopiatul Chișineu Criș, pentru construirea din nou a casei parohiale cu prețul de lei 274.093, — publică licitație minuendă, care se va ține în localul oficiului parohial în ziua de 6 Iunie c. ora 3 d. m.

Condițiunile, devizul și planul se pot vedea în ori ce zi dela ora 10—12, la oficiul parohial.

Consiliul parohial

Licitație minuendă

Parohia ort. română Nerău, județul Timiș-Torontal, dă spre executare următoarele lucrări la Casa națională :

1. Padimen'area de 122 m² cu scânduri de 30 m. m. grosime și grosimea grinzilor de ¹⁰⁰/₁₂₀ m. m.
2. Cinci bucăți ferestre noi de ¹¹⁰/₁₂₀ vedere internă cu duble aripi. Lățimea tocului de 22 cm. iar grosimea de 50 m. m. Odată grunduite și de două ori vopsite.
3. Una ușă nouă cu două aripi de 130--250 cm. 64 cm. care se va deschide în toc, grosimea tocului de ⁷⁵/₁₅₀ ctm., iar a ușei de 45 m. m. Odată grunduită și de două ori vopsită.
4. Una fereastră renovată și de două ori vopsită
5. Un paravan cu lățimea de 550 cm. și înălțime 300 ctm. reperat și de două ori văpsit.
6. Două uși reparate și de două ori văpsite.
7. Tencuirea internă și externă a edificiului în părțile ce se vor dovedi necesare.
8. Reacoperirea cu țigla veche a întregului acoperiș.

Ofertele scrise și sigilate se vor preda la oficiul parohial până la 1 Iunie 1937 oara 6 d. m.

Devizul stă la oficiul parohial spre vedere zilnic dela orele 8 a. m. până la 6 p. m.

Odată cu oferta se va prezenta și o cauțiune în numerar sau hârtii de valoare, garantate de Stat, de cel puțin 2000 Lei.

Consiliul parohial își rezervă dreptul a ține și licitație, precum a și încredința lucrul antreprenorului care prezintă cele mai multe garanții și deplină încredere.

pentru Consiliul parohial :
Silviu Bichiceanu
paroh, preș. Cons. par.